Bijlage 9. Beknopte toelichting beoordelingscriteria inkomensdeel

Tijdens de verkenningsfase is een aantal criteria geformuleerd waarop de modellen beoordeeld worden. Deze beoordelingscriteria zijn vastgesteld in het bestuurlijk overleg van 24 september 2012. In dit hoofdstuk wordt kort weergegeven wat met elk van de beoordelingscriteria bedoeld wordt.

Prikkelwerking
Het uitgangspunt van de financieringssystematiek van de WWB (straks Participatiewet) is prikkelwerking. Het verdeelmodel dient gemeenten te stimuleren de bijstandsuitgaven duurzaam te beperken. Goed gedrag moet worden beloond. Gemeenten die goed presteren moeten dit terugzien in hun financiële resultaten. Omgekeerd, gemeenten die te weinig doen, zullen minder krijgen. Een belangrijke vraag bij de beoordeling van de modellen is dan ook in hoeverre een gemeente meerjarig de winst behoudt wanneer zij erin slaagt de bijstandsuitgaven terug te dringen.

Financiële beheersbaarheid
Bij de financiële beheersbaarheid gaat het erom dat financiële risico's voor gemeenten beheersbaar zijn. Financiële tekorten moeten kunnen worden teruggedrongen door goed beleid en een goede uitvoering. Bij een model waarbij een overschot of een tekort volledig kan worden teruggevoerd op de kwaliteit van het beleid of de uitvoering, kan de gemeente het saldo op het inkomensdeel zelf beïnvloeden en daarmee de financiën beheersen. Aangezien geen enkel model perfect is en er mogelijk tekorten ontstaan die niet (volledig) door beleid en uitvoering kunnen worden teruggedrongen, kan een vangnetregeling ook bijdragen aan de financiële beheersbaarheid.

Uitlegbaarheid
SZW moet aan gemeenten kunnen uitleggen wat de hoogte van hun budget bepaalt en hoe veranderingen in het budget kunnen worden verklaard. Intern moet dat ook kunnen worden uitgelegd aan de wethouder en gemeenteraad.

Rechtvaardigheid
We spreken van een rechtvaardige verdeling als de uitkomsten van het verdeelmodel in overeenstemming zijn met de gemeentelijke prestaties. Met andere woorden, gemeenten met relatief goed beleid en een goede uitvoering hebben een overschot en gemeenten met relatief slecht beleid en een slechte uitvoering hebben een tekort op het inkomensdeel.

Betrouwbaarheid
Gemeenten moeten erop kunnen vertrouwen dat sprake is van een in technisch opzicht betrouwbaar model. Het model moet op een wetenschappelijk verantwoorde wijze tot stand zijn gekomen. De variabelen, de relaties en de uitkomsten van het model moeten logisch en verklaarbaar zijn. Andere relevante aspecten zijn de reproduceerbaarheid van de gebruikte methode, betrouwbaarheid en actualiteit van de data, en de stabiliteit van het model.

Voorspelbaarheid
Hier gaat het erom dat de gemeente zo goed mogelijk in staat gesteld wordt te anticiperen op de uitkomsten van het model. Voorspelbaarheid kan echter op gespannen voet staan met actualiteit en daarmee met de betrouwbaarheid van het model. Naarmate op een later moment gegevens worden geactualiseerd, gaat dit immers ten koste van de voorspelbaarheid.

Praktische uitvoerbaarheid
Het is belangrijk dat de benodigde data voor de modelschattingen en de verdeling tijdig en tegen acceptabele kosten beschikbaar zijn.